

โครงการ “การลดใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์”

๑. หลักการและเหตุผล

ภายใต้ปัญหาการดื้อยาด้านจุลชีพของเชื้อแบคทีเรียได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การลดการใช้ยาด้านจุลชีพถือเป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว สหภาพยุโรปมีการออกแนวทางปฏิบัติแบบสมัครใจเพื่อลดการใช้ยาปฏิชีวนะในภาคปศุสัตว์โดยเฉพาะยาปฏิชีวนะที่มีความสำคัญกับมนุษย์ และประเทศสหรัฐอเมริกาได้ออกแนวทางปฏิบัติแบบสมัครใจในการลดการใช้ยาปฏิชีวนะในวัตถุดิบเพื่อเร่งการเจริญเติบโต ประเทศไทยได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อจัดการปัญหาการดื้อยาและแผนยุทธศาสตร์การจัดการการดื้อยาด้านจุลชีพประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๙ ได้กำหนดเป้าประสงค์ลดปริมาณการใช้ยาด้านจุลชีพสำหรับสัตว์ลดลง ร้อยละ ๓๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔

สำนักงานปศุสัตว์เขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบนได้นำร่องโครงการเพื่อลดการใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ โครงการ “ความร่วมมือการใช้ยาด้านจุลชีพอย่างเหมาะสมในระบบการผลิตสินค้าปศุสัตว์ เพื่อลดปัญหาเชื้อดื้อยาในภาคเหนือตอนบน” ซึ่งผลจากการดำเนินการพบว่าฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ มีการใช้ยาปฏิชีวนะลดลงมากกว่าร้อยละ ๘๐ และอัตราความสูญเสียไม่แตกต่างจากก่อนเข้าร่วมโครงการฯ โดยมีปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดความสำเร็จของโครงการฯ คือ เกษตรกรมีการจัดการระบบการจัดการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity) ที่มีประสิทธิภาพ และมีระบบการจัดการฟาร์มที่ดี จากผลสำเร็จของโครงการฯ

เพื่อให้สอดคล้องตามเป้าประสงค์ของแผนยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องการให้ปริมาณการใช้ยาด้านจุลชีพสำหรับสัตว์ลดลง ร้อยละ ๓๐ ภายในระยะเวลา ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) กรมปศุสัตว์ได้สนับสนุนให้มีการขยายผลทุกพื้นที่ และได้บรรจุโครงการฯ ดังกล่าวอยู่ใน “แผนปฏิบัติการการจัดการการดื้อยาด้านจุลชีพประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔” โดยกองควบคุมอาหารและยาสัตว์ดำเนินการขับเคลื่อนโครงการฯ ดังกล่าว และมีการขยายผลการดำเนินงานทั่วประเทศในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ เป็นต้นมา

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อควบคุม ป้องกัน ลด หรือชะลอการเกิดปัญหาเชื้อดื้อยาด้านจุลชีพในสัตว์
๒. เพื่อให้ผู้ประกอบการเลี้ยงสัตว์ตระหนักถึงความสำคัญในการลดการใช้ยาปฏิชีวนะ
๓. เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค จากการบริโภคสินค้าปศุสัตว์ที่มีการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุผล

๓. เป้าหมาย

ฟาร์มสุกรขุน และฟาร์มสัตว์ปีกเนื้อทั่วประเทศจำนวน ๒๕๕ ฟาร์ม ที่ได้รับการรับรองฟาร์มมาตรฐาน (GAP: Good Agricultural Practice) และในกรณีฟาร์มสุกรขุน ได้รับการรับรองฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปลอดสารเร่งเนื้อแดงหรือสารกลุ่มเบต้าอะโกนิสต์ (β -Agonist) จากกรมปศุสัตว์

๔. ระยะเวลาการดำเนินการ

ระหว่างเดือน มีนาคม ๒๕๖๒ - เดือน กันยายน ๒๕๖๒

๕. วิธีการดำเนินงาน

๕.๑ คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จังหวัดหรือเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอ (จนท.ปศจ/จนท.ปศอ) เข้าตรวจประเมินฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ การรับรองมีอายุ ๓ ปี ประกอบด้วย

- ตรวจประเมินตามหลักเกณฑ์การตรวจประเมินฟาร์มโครงการ “การลดใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์” และนับปริมาณยาปฏิชีวนะที่ใช้ในฟาร์มตามแบบฟอร์มที่กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ (อย.ส.) กำหนด

- เก็บตัวอย่างอาหารสัตว์ จำนวนอย่างน้อย ๑ ตัวอย่างต่อฟาร์ม ส่งตรวจยาปฏิชีวนะปนเปื้อน ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ (ศวพ.) ในพื้นที่ ยกเว้นสำนักงาน ปศข. ๑ เก็บตัวอย่างส่งตรวจที่สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ (สตส.)

๕.๒ คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ (จนท.ปศจ/จนท.ปศอ) เก็บตัวอย่างเนื้อสุกร หรือเนื้อสัตว์ปีก ของฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ ณ โรงฆ่าสัตว์ จำนวนอย่างน้อย ๑ ตัวอย่างต่อฟาร์มต่อปี ส่งตรวจ ยาปฏิชีวนะตกค้างที่ ศวพ. ในพื้นที่ ยกเว้นสำนักงาน ปศข. ๑ เก็บตัวอย่างส่งตรวจที่ สตส.

๕.๓ คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ (จนท.ปศจ/จนท.ปศอ) เข้าตรวจติดตามและนับปริมาณยาที่ใช้ในฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๑ ครั้งต่อฟาร์มต่อปี

๕.๔ สนง.ปศข. รวบรวมผลการตรวจประเมินฟาร์ม ผลวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ และผลการนับปริมาณการใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์ม เสนอต่อคณะกรรมการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ เพื่อพิจารณารับรองฟาร์มที่ผ่านการตรวจประเมินฟาร์มตามโครงการ “การลดใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์” พร้อมจัดทำใบประกาศนียบัตร และนำป้ายรับรองฟาร์มลดการใช้ยาปฏิชีวนะส่งมอบให้ผู้ประกอบการ โดยการรับรองมีอายุ ๓ ปี

๕.๕ สนง.ปศข. เข้าตรวจติดตามการดำเนินงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในพื้นที่จำนวน ๑ ครั้งต่อเขต

๕.๖ อยส. เข้าตรวจติดตามการดำเนินงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในพื้นที่จำนวน ๑ ครั้งต่อเขต

๕.๗ สนง.ปศข. ดำเนินการประเมินผลการดำเนินการโครงการฯ ในพื้นที่และรวบรวมส่งให้ อยส.

๕.๘ อยส. รวบรวมข้อมูลและสรุปผลการดำเนินการโครงการฯ

กิจกรรม	ระยะเวลา							หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
	ม.ค. ๖๒	เม.ย. ๖๒	พ.ค. ๖๒	มิ.ย. ๖๒	ก.ค. ๖๒	ส.ค. ๖๒	ก.ย. ๖๒	
๑. สนง.ปศข. ประชาสัมพันธ์โครงการฯ ให้ ผู้ประกอบการทราบ	←→							สนง.ปศข.
๒. คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ ตรวจประเมิน ฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ		←→						สนง.ปศจ. และ สนง.ปศอ.
๓. คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ ตรวจติดตาม ฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ					←→			สนง.ปศจ. และ สนง.ปศอ.
๔. คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ เก็บตัวอย่าง (เนื้อสุกร เนื้อสัตว์ปีก และอาหารสัตว์) ส่ง ตรวจวิเคราะห์ที่ห้องปฏิบัติการกรมปศุสัตว์			←→					สนง.ปศจ. และ สนง.ปศอ.
๕. ห้องปฏิบัติการกรมปศุสัตว์ ตรวจวิเคราะห์ ตัวอย่างอาหารสัตว์ และสินค้าปศุสัตว์ (เนื้อ สุกร และเนื้อสัตว์ปีก)			←→					สตส. และ ศวพ.
๖. สนง.ปศข.จัดประชุมคณะกรรมการรับรอง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์			←→					สนง.ปศข.
๗. สนง.ปศข. ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่			←→					สนง.ปศข.
๘. อยส. ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่			←→					อยส.
๙. สนง.ปศข. จัดทำใบประกาศนียบัตร และ มอบป้ายรับรองฟาร์มเลี้ยงสัตว์ลดการใช้ยา ปฏิชีวนะ			←→					สนง.ปศข.
๑๐. อยส.รวบรวมข้อมูลและสรุปผลการ ดำเนินการโครงการฯ						←→		อยส.

๖. งบประมาณ รายละเอียดตามเอกสารแนบ

๖.๑ คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ ตรวจประเมินฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ งบประมาณ ๑๔๙,๖๔๐ บาท

๖.๒ คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ ตรวจติดตามฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ งบประมาณ ๒๘๘,๙๖๐ บาท

๖.๓ คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ เก็บตัวอย่าง (เนื้อสุกร เนื้อสัตว์ปีก และอาหารสัตว์) ส่งตรวจวิเคราะห์ที่ห้องปฏิบัติการกรมปศุสัตว์ งบประมาณ ๑๕๔,๘๖๐ บาท

๖.๔ ห้องปฏิบัติการกรมปศุสัตว์ ตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างอาหารสัตว์ และสินค้าปศุสัตว์ (เนื้อสุกร เนื้อสัตว์ปีก) งบประมาณ ๑๙๐,๐๒๐ บาท

๖.๕ สนง.ปศช. จัดประชุมคณะกรรมการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ งบประมาณ ๑๐๒,๖๐๐ บาท

๖.๖ สนง.ปศช. ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่ งบประมาณ ๕๒,๕๖๐ บาท

๖.๗ อยส. ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่ งบประมาณ ๘๙,๖๔๐ บาท

รวมเป็นเงิน ๑,๐๒๘,๒๘๐ บาท (หนึ่งล้านสองหมื่นแปดพันสองร้อยแปดสิบบาทถ้วน)

๗. ผู้รับผิดชอบโครงการ

๗.๑ นางสาวจุฬาร ศรีหนา นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ กองควบคุมอาหารและยาสัตว์

๗.๒ นางสาวสุชนา สุขกลัด นายสัตวแพทย์ชำนาญการ กองควบคุมอาหารและยาสัตว์

๗.๓ นายนิพนธ์ สุพิมล นายสัตวแพทย์ชำนาญการ กองควบคุมอาหารและยาสัตว์

๗.๔ นางสาววรรศ ประเสริฐกุลชัย นายสัตวแพทย์ปฏิบัติการ กองควบคุมอาหารและยาสัตว์

๘. ที่ปรึกษาโครงการฯ

๘.๑ นายรักไทย งามภักดิ์ ผู้อำนวยการกองควบคุมอาหารและยาสัตว์

๘.๒ นายศศิ เจริญพจน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาระบบและรับรองคุณภาพวัตถุดิบตราย
ด้านการปศุสัตว์

กองควบคุมอาหารและยาสัตว์

๘.๓ นายสมบัติ ศุภประภากร รักษาราชการแทนปศุสัตว์จังหวัดพะเยา

๘.๔ นางพัชรี ทองคำคุณ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคเหนือตอนบน

๙. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๙.๑ ปริมาณการใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์ในภาพรวมของทั้งประเทศลดลง

๙.๒ เกษตรกรและผู้ประกอบการมีความตระหนักในปัญหาการเกิดเชื้อดื้อยา มีความสนใจเข้าร่วมโครงการฯ และให้ความสำคัญในการลดใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์

๙.๓ ประชาชนหรือผู้บริโภคมีความมั่นใจในการเลือกซื้อสินค้าปศุสัตว์ที่เข้าร่วมโครงการฯ

๙.๔ ช่วยลดปัญหาหรือชะลอการเกิดเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพในสินค้าปศุสัตว์

รายละเอียดค่าใช้จ่าย โครงการ “การลดใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์”

1. คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ ตรวจประเมินฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ

ที่	รายละเอียด	จำนวน (ฟาร์ม)	จำนวน (ครั้ง)	จำนวน (คน)	จำนวน เงิน (บาท)	รวม (บาท)
1.	เบี้ยเลี้ยง	87	1	3	240	62,640
2.	น้ำมัน	87	1		1,000	87,000
					รวม	149,640

2. คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ ตรวจติดตามฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ

ที่	รายละเอียด	จำนวน (ฟาร์ม)	จำนวน (ครั้ง)	จำนวน (คน)	จำนวน เงิน (บาท)	รวม (บาท)
1.	เบี้ยเลี้ยง	168	1	3	240	120,960
2.	น้ำมัน	168	1		1,000	168,000
					รวม	288,960

3. คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ เก็บตัวอย่างเพื่อส่งตรวจที่ห้องปฏิบัติการกรมปศุสัตว์

ที่	รายละเอียด	จำนวน (ฟาร์ม)	จำนวน (ครั้ง)	จำนวน (คน)	จำนวน เงิน (บาท)	รวม (บาท)
1.	เบี้ยเลี้ยง	87	1	2	240	41,760
2.	น้ำมัน	87	1		1000	87,000
3.	ค่าตัวอย่าง	87	1		300	26,100
					รวม	154,860

4. ห้องปฏิบัติการกรมปศุสัตว์ ตรวจวิเคราะห์ตัวอย่าง

ที่	รายละเอียด	จำนวน (ตัวอย่าง)	จำนวนเงิน (บาท)	รวม (บาท)
1.	ค่าวิเคราะห์ตัวอย่างเนื้อสัตว์ ตรวจสอบสารตกค้างยาปฏิชีวนะ โดยวิธี MA/ELISA ประกอบด้วย กลุ่มซัลโฟนาไมด์/กลุ่มเตตราซัยคลิน/กลุ่มฟลูออโรควิโนโลน/กลุ่มแมคโครไลด์/กลุ่มเพนิซิลลิน/กลุ่มอะมิโนไกลโคไซด์	87	260	22,620
2.	ค่าวิเคราะห์ตัวอย่างอาหารสัตว์ ตรวจสอบสารปนเปื้อนยาสัตว์ต้องห้ามและยาปฏิชีวนะกลุ่มเตตราซัยคลิน ด้วยวิธี Color reaction	87	200	17,400
3.	ตรวจยืนยันผลด้วยวิธี LC-MS/MS	100	1,500	150,000
			รวม	190,020

5. สนง.ปศข. จัดประชุมคณะกรรมการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์

ที่	รายละเอียด	จำนวน (เขต)	จำนวน (ครั้ง)	จำนวน (มือ)	จำนวน (คน)	จำนวน เงิน (บาท)	รวม (บาท)
1.	ค่าอาหารกลางวัน	9	3	1	20	120	64,800
2.	ค่าอาหารว่างเครื่องดื่ม	9	3	2	20	35	37,800
						รวม	102,600

6. สนง.ปศข. ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่

ที่	รายละเอียด	จำนวน (เขต)	จำนวน (วัน)	จำนวน (คน)	จำนวน เงิน (บาท)	รวม (บาท)
1.	เบี้ยเลี้ยง	9	2	3	240	12,960
2.	น้ำมัน	9	2		1000	18,000
3.	ที่พัก	9	1 คืน	3	800	21,600
					รวม	52,560

7. อยส. ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่

ที่	รายละเอียด	จำนวน (เขต)	จำนวน (วัน)	จำนวน (คน)	จำนวน เงิน (บาท)	รวม (บาท)
1.	เบี้ยเลี้ยง	9	3	3	240	19,440
2.	น้ำมัน	9	3		1000	27,000
3.	ที่พัก	9	2 คืน	3	800	43,200
					รวม	89,640

สรุปค่าใช้จ่ายทุกกิจกรรม

รายละเอียด	รวมเงิน
1. การตรวจประเมินฟาร์ม	149,640
2. การตรวจติดตามฟาร์ม	288,960
3. การเก็บตัวอย่างเพื่อส่งตรวจวิเคราะห์	154,860
4. การตรวจวิเคราะห์ตัวอย่าง	190,020
5. สนง.ปศข. จัดประชุมคณะกรรมการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์	102,600
6. สนง.ปศข. ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่	52,560
7. อยส. ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่	89,640
รวม	1,028,280

หลักเกณฑ์และเงื่อนไข โครงการ “การลดใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์”

1. หลักการและเหตุผล

ภายใต้ปัญหาการดื้อยาต้านจุลชีพของเชื้อแบคทีเรียได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การลดการใช้ยาต้านจุลชีพถือเป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว สำนักงานปศุสัตว์เขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบนได้นำร่องโครงการเพื่อลดการใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์ ในปีงบประมาณ 2560 โครงการ “ความร่วมมือการใช้ยาต้านจุลชีพอย่างเหมาะสมในระบบการผลิตสินค้าปศุสัตว์เพื่อลดปัญหาเชื้อดื้อยาในภาคเหนือตอนบน” ซึ่งผลจากการดำเนินการพบว่าฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ มีการใช้ยาปฏิชีวนะลดลงมากกว่าร้อยละ 80 และอัตราความสูญเสียไม่แตกต่างจากก่อนเข้าร่วมโครงการฯ โดยมีปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดความสำเร็จของโครงการฯ คือ เกษตรกรมีการจัดการระบบการจัดการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity) ที่มีประสิทธิภาพ และมีระบบการจัดการฟาร์มที่ดี จากผลสำเร็จของโครงการฯ กรมปศุสัตว์ได้สนับสนุนให้มีการขยายผลทุกพื้นที่ และได้บรรจุโครงการฯ ดังกล่าวอยู่ใน “แผนปฏิบัติการการจัดการการดื้อยาต้านจุลชีพประเทศไทย พ.ศ. 2560-2564” โดยกองควบคุมอาหารและยาสัตว์ดำเนินการขับเคลื่อนโครงการฯ ดังกล่าว และมีการขยายผลการดำเนินงานทั่วประเทศในปีงบประมาณ 2561 เป็นต้นมา

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อควบคุม ป้องกัน ลด หรือชะลอการเกิดปัญหาเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพในสัตว์
- 2.2 เพื่อให้ผู้ประกอบการเลี้ยงสัตว์ตระหนักถึงความสำคัญในการลดการใช้ยาปฏิชีวนะ
- 2.3 เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค จากการบริโภคสินค้าปศุสัตว์ที่มีการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุผล

3. ขอบข่ายการรับรอง

ฟาร์มสุกรขุน และฟาร์มสัตว์ปีกเนื้อทั่วประเทศจำนวน 255 ฟาร์ม ที่ได้รับการรับรองฟาร์มมาตรฐาน (GAP: Good Agricultural Practice) และในกรณีฟาร์มสุกรขุน ได้รับการรับรองฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปลอดสารเร่งเนื้อแดงหรือสารกลุ่มเบต้าอะโกนิสต์ (β -Agonist) จากกรมปศุสัตว์

4. นิยาม

- 4.1 ฟาร์มมาตรฐาน (Standard farms) หมายถึง ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปีกเนื้อ และฟาร์มสุกรขุน ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม GAP (Good Agricultural Practice) จากกรมปศุสัตว์ โดยมีสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มกำกับดูแลการใช้ยาในฟาร์ม
- 4.2 ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปลอดสารเร่งเนื้อแดงหรือสารกลุ่มเบต้าอะโกนิสต์ (β -Agonist) หมายถึง ฟาร์มสุกรขุน ที่เจ้าของหรือผู้ดำเนินการได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการรับรอง ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปลอดสารเร่งเนื้อแดงหรือสารกลุ่มเบต้าอะโกนิสต์ (β -Agonist) และได้รับใบรับรองจากกรมปศุสัตว์
- 4.3 การเลี้ยงสัตว์ (Raising farm animals) หมายถึง การเลี้ยงสัตว์ปีกเนื้อ และสุกรขุน ในฟาร์มมาตรฐาน
- 4.4 ยาปฏิชีวนะ (Antibiotics) หมายถึง ยาที่มีฤทธิ์ฆ่าเชื้อแบคทีเรีย รวมทั้งมีฤทธิ์ในการทำลายและยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อแบคทีเรีย ทั้งที่ได้จากสิ่งมีชีวิตหรือจากการสังเคราะห์ โดยไม่รวมยากันบิดอยู่ในนิยามยาปฏิชีวนะ
- 4.5 การลดใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์ หมายถึง การเลี้ยงสัตว์โดยลดปริมาณการใช้ยาปฏิชีวนะในทุกวิธีการบริหารยา (route) ได้แก่ วิธีการฉีด การผสมน้ำหรืออาหารเป็นต้น โดยคำนวณจากปริมาณการใช้ยาเป็นปริมาณสารออกฤทธิ์ (mg of active ingredients) ของยาปฏิชีวนะ

5. คุณสมบัติของผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์

- 5.1 เป็นฟาร์มมาตรฐาน สัตว์ปีกเนื้อ หรือฟาร์มสุกรขุน ที่ได้รับการรับรองจากกรมปศุสัตว์ และมีสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มกำกับดูแลการใช้ยาในฟาร์ม
- 5.2 กรณีฟาร์มสุกรขุนได้รับการรับรองฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปลอดสารเร่งเนื้อแดงหรือสารกลุ่มเบต้าอะโกนิสต์ (β -Agonist) จากกรมปศุสัตว์
- 5.3 มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการลดใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์
- 5.4 เป็นผู้ที่สนใจ ขอรับการรับรอง และยินดีปฏิบัติ ตามกฎระเบียบ ข้อกำหนด ขั้นตอน วิธีการปฏิบัติ คู่มือ และเอกสารต่างๆ ที่ใช้ในการลดใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์
- 5.5 ไม่เป็นผู้ถูกเพิกถอนการรับรอง เว้นแต่ถูกเพิกถอนมาแล้วมากกว่า 1 ปี

6. ผู้ตรวจรับรอง

คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ (จนท.ปศจ/จนท.ปคอ) ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ ให้ปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจรับรองฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่เข้าร่วมโครงการฯ

7. คณะกรรมการรับรอง

คณะกรรมการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ พิจารณาให้การรับรองตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการรับรองการลดใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์ โดยหากคณะกรรมการมีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้ประกอบการหรือเป็นผู้เข้าร่วมตรวจประเมิน ต้องงดออกเสียงและไม่แสดงความคิดเห็นในการพิจารณารับรองในครั้งนั้นๆ

8. ข้อกำหนดของผู้ประกอบการที่ขอรับการรับรอง

ผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ต้องสามารถควบคุมการลดใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์ ดังนี้

- 8.1 มีสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์มเป็นผู้กำกับดูแล หากมีการใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์ม
- 8.2 เมื่อมีการใช้ยาปฏิชีวนะ ต้องมีการบันทึกข้อมูลปริมาณการใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์ม

9. การให้การรับรอง

- 9.1 ผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์แสดงความจำนงขอการรับรอง ณ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหรือสำนักงานปศุสัตว์อำเภอในพื้นที่ ตามแบบฟอร์มคำขอรับรองการลดใช้ยาในฟาร์มปศุสัตว์ (แบบฟอร์ม RAU 1)
- 9.2 เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จังหวัดหรือเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอตรวจสอบเอกสารและคุณสมบัติผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์
- 9.3 เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จังหวัดหรือเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอส่งรายชื่อผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนให้คณะผู้ตรวจรับรองเพื่อดำเนินการนัดหมายเข้าตรวจรับรอง
- 9.4 คณะผู้ตรวจรับรองนัดหมายเข้าตรวจรับรอง โดยแจ้งให้ทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 3 วัน และต้องมีผู้ตรวจรับรองอย่างน้อย 3 คน
- 9.5 คณะผู้ตรวจรับรองเข้าตรวจประเมินฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ การรับรองมีอายุ 3 ปี ประกอบด้วย
 - ตรวจรับรองตามหลักเกณฑ์การตรวจประเมินฟาร์มโครงการ “การลดใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์” (แบบฟอร์ม RAU 2)

- นับปริมาณยาปฏิชีวนะที่ใช้ตามแบบฟอร์มบันทึกข้อมูลปริมาณการใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการ การลดใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์ (แบบฟอร์ม RAU 3) โดยเทียบระหว่างรุ่นการผลิต และสรุปรายงานผลการนับปริมาณยาปฏิชีวนะตามแบบสรุปรายงานผลการนับปริมาณยาปฏิชีวนะที่ใช้ในฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการ การลดใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์ (แบบฟอร์ม RAU 4)
- เก็บตัวอย่างอาหารสัตว์ จำนวนอย่างน้อย 1 ตัวอย่าง ส่งตรวจสารตกค้างยาสัตว์ต้องห้ามและยาปฏิชีวนะกลุ่มเตตราซัยคลิน ด้วยวิธี Color reaction ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ (ศวพ.) ในพื้นที่ ยกเว้นสำนักงาน ปศข. 1 เก็บตัวอย่างส่งตรวจที่สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ (สตส.)
- เก็บตัวอย่างเนื้อสุกร หรือเนื้อสัตว์ปีก ณ โรงฆ่าสัตว์ ของฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวนอย่างน้อย 1 ตัวอย่าง ส่งตรวจยาปฏิชีวนะตกค้างด้วยวิธี MA กลุ่มซัลโฟนาไมด์/กลุ่มเตตราซัยคลิน/กลุ่มฟลูออโรควิโนโลน/กลุ่มแมโครไลด์/กลุ่มเพนิซิลิน/กลุ่มอะมิโนไกลโคไซด์ ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ในพื้นที่ ยกเว้นสำนักงาน ปศข. 1 เก็บตัวอย่างส่งตรวจที่สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์

หมายเหตุ: หากตัวอย่างน้ำ อาหารสัตว์ เนื้อสัตว์ ที่ส่งตรวจพบผลวิเคราะห์เป็นบวกให้สำเนาผลวิเคราะห์ส่งให้กองควบคุมอาหารและยาสัตว์รับทราบด้วยและตรวจยืนยันผลด้วยวิธี LC-MS/MS ที่สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์

9.6 กรณีพบข้อบกพร่องไม่รุนแรงให้คณะผู้ตรวจรับรองรวบรวมรายงานเสนอต่อคณะกรรมการรับรองเพื่อพิจารณาให้การรับรอง แต่หากพบข้อบกพร่องรุนแรงให้ติดตามการแก้ไขข้อบกพร่องได้ 1 ครั้ง ในระยะเวลาไม่เกิน 2 เดือน

9.7 คณะกรรมการรับรองพิจารณาตัดสินให้การรับรอง

9.8 สำนักงานปศุสัตว์เขตรวบรวม แบบฟอร์มหลักเกณฑ์การตรวจประเมินฟาร์ม (แบบฟอร์ม RAU 2) ผลการนับปริมาณยาปฏิชีวนะที่ใช้ในฟาร์ม (แบบฟอร์ม RAU 3 และ RAU 4) และรายชื่อผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่ผ่านการรับรอง ตามแบบฟอร์มสรุปรายชื่อผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่ผ่านการรับรองการลดใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์ (แบบฟอร์ม RAU 5) แจ้งให้กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ทราบ

9.9 สำนักงานปศุสัตว์เขตเป็นผู้ดำเนินการจัดทำใบประกาศนียบัตร และนำป้ายรับรองฟาร์มลดการใช้ยาปฏิชีวนะส่งมอบให้ผู้ประกอบการ โดยมีผลตั้งแต่วันที่คณะกรรมการรับรองอนุมัติให้การรับรองและไม่สามารถโอนใบรับรองให้แก่ผู้อื่นได้ ทั้งนี้ใบรับรองมีอายุคราวละ 3 ปี

9.10 หากมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่กระทบต่อระบบการลดใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์ในสาระสำคัญ ให้สำนักงานปศุสัตว์เขตแจ้งให้กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ทราบ

10. เงื่อนไขสำหรับผู้ได้รับการรับรอง

ผู้ได้รับการรับรอง ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

- 10.1 ต้องรักษาไว้ซึ่งระบบการลดใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์ตลอดระยะเวลาที่ได้รับการรับรอง
- 10.2 อ้างถึงการรับรองเฉพาะในกิจการ หรือขอบข่ายที่ได้รับการรับรองเท่านั้น
- 10.3 ไม่นำใบรับรองไปใช้ในทางที่ทำให้เกิดความเสียหาย หรือทำให้เข้าใจผิด

- 10.4 ให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ในการตรวจประเมินและเก็บตัวอย่าง ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ได้รับการรับรอง และส่งมอบเอกสารหลักฐานต่างๆให้กรมปศุสัตว์เมื่อมีการร้องขอ
- 10.5 ยุติการใช้สิ่งพิมพ์ สื่อโฆษณา ที่มีการอ้างอิงถึงการได้รับการรับรองนั้นทั้งหมดเมื่อมีการเพิกถอนหรือยกเลิกการรับรอง
- 10.6 หากประสงค์ต้องการเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้ยื่นเรื่องให้คณะกรรมการพิจารณาจะดำเนินการ
- 10.7 หากประสงค์จะขอต่ออายุการรับรอง ให้แจ้งความประสงค์ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วัน ก่อนวันที่ใบรับรองหมดอายุ

11. การตรวจติดตามและการตรวจต่ออายุการรับรอง

คณะผู้ตรวจรับรองดำเนินการตรวจติดตาม เพื่อติดตามการรักษาระบบที่ได้รับการรับรอง 1 ครั้งต่อปี โดยแจ้งให้ทราบล่วงหน้าไม่เกิน 24 ชั่วโมง และบันทึกข้อมูลปริมาณการใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ

คณะผู้ตรวจรับรองดำเนินการตรวจต่ออายุการรับรองทุก 3 ปี เพื่อตรวจตามวงรอบการรับรอง โดยแจ้งให้ทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 3 วัน ขั้นตอนการตรวจต่ออายุและการเก็บตัวอย่างดำเนินการเหมือนการตรวจรับรอง

คณะผู้ตรวจรับรองดำเนินการตรวจกรณีพิเศษตามมติคณะกรรมการรับรอง โดยหากมีเหตุอันจำเป็นและสมควร เช่น มีเหตุอันสงสัยว่าทำให้ประสิทธิภาพลดลง มีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ มีข้อร้องเรียนว่าไม่เป็นไปตามที่กำหนด เป็นต้น สามารถขอเข้าตรวจกรณีพิเศษ หรือเก็บตัวอย่างโดยแจ้งให้ทราบล่วงหน้าไม่เกิน 24 ชั่วโมงได้

12. การยกเลิกการรับรอง

ผู้ประกอบการที่มีความประสงค์ขอยกเลิกการรับรองให้แจ้งขอยกเลิกการรับรองเป็นลายลักษณ์อักษรตามแบบฟอร์มการขอยกเลิกการรับรองการลดใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์ (แบบฟอร์ม RAU 6) คณะกรรมการรับรองพิจารณายกเลิกการรับรอง ผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ต้องส่งคืนใบประกาศและป้ายรับรองคืนให้แก่สำนักงานปศุสัตว์เขต และสิทธิในการรับรองจะสิ้นสุดลงทันที นับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการรับรองตัดสินใจ

13. การเพิกถอนการรับรอง

กรณีตรวจพบข้อบกพร่องรุนแรง ข้อร้องเรียน หรือไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขโครงการฯ ได้ และคณะกรรมการรับรองพิจารณาเพิกถอนการรับรอง ผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ต้องส่งคืนใบประกาศและป้ายรับรองคืนให้แก่สำนักงานปศุสัตว์เขต และสิทธิในการรับรองจะสิ้นสุดลงทันที นับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการรับรองตัดสินใจ

14. การกำกับดูแล

กองควบคุมอาหารและยาสัตว์เข้าตรวจติดตามการดำเนินงานในพื้นที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์เขต และเจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพื้นที่ละ 1 ครั้ง

15. เกณฑ์การตรวจประเมินการลดใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์

หลักเกณฑ์และแบบฟอร์มการตรวจประเมินการลดใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์ พิจารณาโดยประเมินการจัดการด้านระบบความปลอดภัยทางชีวภาพ โรงเรือน อาหารสัตว์ น้ำ และสุขภาพ รายละเอียดตาม แบบฟอร์ม RAU 2

16. การเก็บตัวอย่าง

คณะผู้ตรวจรับรองดำเนินการเก็บตัวอย่างเพื่อส่งตรวจยาปฏิชีวนะปนเปื้อนหรือตกค้าง ยังห้องปฏิบัติการของกรมปศุสัตว์ โดยบันทึกข้อมูลลงในแบบฟอร์ม เก็บตัวอย่างในโครงการ การลดใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์ (แบบฟอร์ม RAU 7)

17. การรายงานผล

สำนักงานปศุสัตว์เขต แจ้งผลให้กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ทราบภายใน 3 วัน ทาง E-mail: dld.amric@gmail.com หลังมีมติพิจารณาจากคณะกรรมการรับรองตามแบบฟอร์ม

- แบบฟอร์มหลักเกณฑ์การตรวจประเมินฟาร์ม โครงการ “การลดใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์” (แบบฟอร์ม RAU 2)
- แบบฟอร์มบันทึกข้อมูลปริมาณการใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการ การลดใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์ (แบบฟอร์ม RAU 3)
- สรุปรายงานผลการนับปริมาณยาปฏิชีวนะตามแบบสรุปรายงานผลการนับปริมาณยาปฏิชีวนะที่ใช้ในฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการ การลดใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์ (แบบฟอร์ม RAU 4)
- สรุปรายชื่อผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่ผ่านการรับรองการลดใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์ (แบบฟอร์ม RAU 5)

ภาคผนวก

ใบรับรองฟาร์ม

	
ใบรับรองการลดการใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์	
ใบรับรองฉบับนี้ให้เพื่อแสดงว่า	
ชื่อฟาร์ม.....	
ที่อยู่.....	
ได้รับการรับรองการลดใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์ม.....	
ทะเบียนรับรอง.....	
ออกให้ ณ วันที่..... วันหมดอายุ.....	
(.....)	
ปศุสัตว์เขต	
	

การจัดทำใบรับรองการลดใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มเลี้ยงสัตว์

ใบรับรอง ประกอบด้วย

1. สัญลักษณ์กรมปศุสัตว์
2. ชื่อใบรับรอง
3. ชื่อฟาร์ม
4. ที่ตั้งของฟาร์ม
5. ประเภทของสัตว์ที่เลี้ยง
6. เลขทะเบียนรับรองซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วน

เช่น RAUP-01-01-001/2561

ส่วนที่หนึ่ง แสดงด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่แสดงประเภทของสัตว์ที่เลี้ยง

RAUP หมายถึง สุกร

RAUB หมายถึง ไก่เนื้อ

RAUD หมายถึง เป็ดเนื้อ

RAUQ หมายถึง นกกระทา

ส่วนที่สอง แสดงตัวเลขสองหลัก หมายถึงสำนักงานปศุสัตว์เขตที่ 01-09

ส่วนที่สาม แสดงด้วยตัวเลขของจังหวัด เช่น 01 คือจังหวัดกรุงเทพมหานคร

ส่วนที่สี่ แสดงลำดับที่ เช่น 001 หมายถึง ฟาร์มที่ได้รับการรับรองเป็นลำดับที่ 1 ในปศุสัตว์เขตนั้น

ส่วนที่ห้า แสดงปี พ.ศ. ที่ออกใบรับรอง

7. วันที่ออกใบรับรอง
8. วันที่หมดอายุการรับรอง
9. ลายเซ็นใบรับรองจากปศุสัตว์เขต
(หมายเหตุ : ในกรณีต่ออายุ หมายเลขทะเบียนที่ให้การรับรองให้ใช้หมายเลขและ พ.ศ.เดิม เปลี่ยนวันที่ยื่นออกใบรับรอง วันหมดอายุและข้อมูลอื่นให้เป็นปัจจุบัน)

การเก็บตัวอย่าง

วิธีการเก็บตัวอย่างอาหารสัตว์เพื่อตรวจยาปฏิชีวนะปนเปื้อน

1. เก็บตัวอย่างอาหารสัตว์ที่อยู่ในรางอาหารเดียวกัน แล้วแยกเป็น 3 ส่วนๆละอย่างน้อย 500 กรัม บรรจุในถุงพลาสติกและใส่ซองกระดาษสีน้ำตาลอีกชั้นหนึ่ง กรอกรายละเอียดบนซองและเซ็นชื่อให้ครบถ้วน โดยหากมีการแก้ไขข้อความให้ใช้การขีดฆ่าและลงลายมือชื่อกำกับ
2. ส่งตรวจวิเคราะห์ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ (ศวพ.) ในพื้นที่ ยกเว้นสำนักงานปศุสัตว์เขต 1 ส่งตรวจที่สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ (สตส.) ตัวอย่างถุงที่ 2 มอบให้เจ้าของฟาร์มเก็บไว้อย่างน้อย 3 เดือน ตัวอย่างถุงที่ 3 เก็บไว้ที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด
3. นำส่งโดยเก็บรักษาที่อุณหภูมิห้อง หลีกเลี่ยงการโดยแสงแดด โดยนำส่งตัวอย่างทันทีภายใน 24 ชั่วโมง
4. ตัวอย่างอาหารสัตว์ที่เก็บไว้ที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดกรณีหากต้องการตรวจยืนยันผล โดยให้เก็บรักษาไว้จนกว่าผลวิเคราะห์สิ้นสุด

วิธีการเก็บตัวอย่างเนื้อสัตว์เพื่อตรวจยาปฏิชีวนะตกค้าง

1. เก็บตัวอย่างเนื้อสัตว์ถุงละไม่น้อยกว่า 500 กรัม จำนวน 2 ถุง โดยเลือกเก็บส่วนเนื้อแดงไม่ติดหนังหรือไขมัน นำใส่ถุงพลาสติก 2 ชั้น ไม่รวีซึมหรือฉีกขาด ฉลากกำกับตัวอย่างใส่ถุงพลาสติกกันเปียก สอดแทรกไว้ระหว่างชั้นของถุงใส่ตัวอย่าง
2. ส่งตรวจวิเคราะห์ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ (ศวพ.) ในพื้นที่ ยกเว้นสำนักงานปศุสัตว์เขต 1 ส่งตรวจที่สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ (สตส.)
3. นำส่งโดยเก็บรักษาที่อุณหภูมิ 0-4 องศาเซลเซียส หลีกเลี่ยงการโดยแสงแดด โดยนำส่งตัวอย่างทันทีภายใน 24 ชั่วโมง

4. ตัวอย่างเนื้อสัตว์ 1 ถุงเก็บไว้ที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดกรณีหากต้องการตรวจยืนยันผล โดยให้เก็บรักษาไว้ในตู้แช่ freeze จนกว่าผลวิเคราะห์สิ้นสุด